

Min fyring er et videnskabeligt justitsmord

Det er en fuldtonet skandale, at Rigshospitalet vil fyre mig. Det er et klart angreb på både den uafhængige forskning og ytringsfriheden.

Peter C. Gøtzsche
Professor og suspenderet direktør, det Nordiske Cochrane Center

Man skulle ikke tro, det kunne ske i et land som Danmark. At Rigshospitalet fyrer en tjenestemand uden forudgående tjenstlig advarsel, som var medstifter af Cochrane-samarbejdet for 25 år siden og har skabt det Nordiske Cochrane Center ud af ingenting og gjort det til et forskningscenter i verdensklasse.

Vicedirektør på Rigshospitalet, Per Jørgensens officielle begrundelse for at fyre mig er, at han har mistet tilliden til, at jeg fortsat vil kunne lede centret. Dette er ikke en saglig begrundelse og modsiges af mine resultater.

Fyringen var brutal. Den foregik reelt den 29. oktober, under min første tjenstlige samtale nogensinde. Jeg blev suspenderet og behandlet, som om jeg havde begået alvorlig kriminalitet. Jeg måtte ikke engang gå tilbage til mit kontor, og mit personale fik forbud mod at kontakte mig, hvilket især mine 5 ph.d.-studerende ikke kan forstå meningen med, og de har skrevet til Rigshospitalet og ministeren og påpeget, at de ikke kan undvære mig som vejleder. Jørgensen og personalechef Mette Risak ville helst undgå en fyring og opfordrede mig derfor til at indgå en "gensidig aftale om fratrædelse", som det så misvisende hedder, med nogle måneders ekstra løn udover de tre måneder, jeg ville få under alle omstændigheder.

Min fagforening var stolt over, at de forhandlede sig frem til 10 måneders ekstra løn, hvilket aldrig var sket før, hvorimod jeg tog det som udtryk for, at Rigshospitalet havde en umådelig dårlig sag, der ikke tålte offentlighedens lys. I aftalen stod der bl.a.:

"Der er enighed mellem parterne om, at indholdet af aftalen ikke kommunikeres til tredjepart. Udmelding til medarbejdere og relevante interne og eksterne samarbejdspartnere aftales med direktionen. Aftalen er til fuld og endelig afgørelse af ethvert krav mellem parterne uden præjudice."

Total mundkurv. Jeg meldte tilbage en uge senere, med kopi til ministeriet, at min ytringsfrihed ikke er til salg, og at det, der foregik, skulle frem i lyset. I mit brev skrev jeg, at politikerne og patienterne er meget glade for min indsats; at psykiatriske patienter i 2015 indstillede mig til titlen som Årets Dansker, hvor jeg endte i top-10; at jeg i 2016 blev Protektor for Stemmeværknetværket; at alle har lagt stor vægt på centrets uafhængighed; og at jeg har sparet samfundet for milliarder af kroner ved bare tre af de reviews, jeg har lavet.

Jeg skrev også, at jeg troede, at min varslede fyring handlede om at gøre en vigtig stemme i debatten tavs, ganske som min eksklusion fra Cochrane-samarbejdet den 13. september. I Cochranes ledelse var man meget fortørnet over, at jeg havde publiceret en velbegrundet kritik af Cochrane-oversigten af HPV-vaccinerne, og jeg fik at vide, at det er dårlig opførsel at kritisere kollegernes videnskab, når man er bestyrelsesmedlem eller Cochrane-direktør. Det er jo åbenlys videnskabelig censur.

Ved at gennemgå de lodtrækningsforsøg, vi har fået fra den Europæiske Lægemiddelstyrelse, har vi påvist, at HPV-vaccinerne kan give alvorlige neurologiske skader, hvilket myndighederne ellers påstår ikke eksisterer. Det er vi ved at publicere, også i en ph.d.-afhandling, og vi fremlagde resultaterne på vort 25 års jubilæumssymposium på Rigshospitalet den 12. oktober.

I stedet for at lukke munden på en vigtig stemme burde Rigshospitalet og ministeriet beskytte mig. Min firing ville sende det uheldige signal, at hvis dine forskningsresultater er ubekvemme og skaber offentlig uro, eller truer medicinalindustriens indtjening, hvilket vi er meget optaget af i Danmark, så fyrer vi dig. Påfaldende mange af de dokumenter, min advokat har fået fra ministeriet gennem aktindsigt, er artikler, hvor interessenter i sundhedsvæsenet - fx psykiatere, læger med interessekonflikter, Sundheds- og Lægemiddelstyrelsen, og redaktører af tidsskrifter finansieret af medicinalindustrien - prøver at fremstille mig som utroværdig for at fremme deres egne interesser.

Det skabte voldsom forargelse, med adskillige artikler i bl.a. Science, Nature, BMJ og Lancet, da jeg blev ekskluderet fra Cochrane-samarbejdet efter en proces, hvor der blev opfundet nye anklager på stedet, efter at Cochranes egen advokatundersøgelse havde frikendt mig for alle anklager. Jeg mener at have fældende beviser for, at processen er ugyldig. Dagen efter trak 4 medlemmer sig fra bestyrelsen i protest.

Sagen drejer sig ikke om min person, men om vigtige principper, som Cochranes ledelse trådte under fode. Cochranes troværdighed styrtdykkede, fordi jeg er kendt for forskning af høj kvalitet, integritet og ubestikkelse.

De 31 centerdirektører i Spanien og Latinamerika forlangte en uvildig undersøgelse af Cochrane-processen imod mig, hvilket bestyrelsen afviste, fordi en sådan undersøgelse ville føre til dens fald. Jeg har anmeldt Cochranes CEO Mark Wilson og bestyrelsen til Charity Commission i England for alvorlig embedsforsømmelse, fordi de overtræder alle de vigtigste regler for charities og for Cochrane.

Hvorfor vil Rigshospitalet så fyre mig? Det er ekstremt sjældent, at Rigshospitalet fyrer en overlæge, og så er der en grund til det. Jeg har varetaget det Nordiske Cochrane Centers, Cochrane-samarbejdet, patienternes og Danmarks interesser bedst muligt og mener, at jeg har tjent mit land på forbilledlig vis i denne lederrolle i mine 25 år som tjenestemand.

Det mener andre også. Der er sendt over 8000 underskrifter til ministeren med anmodning om at annullere firingen, med så prominente navne som Cochrane-samarbejdet grundlægger, Sir Iain Chalmers, BMJs chefredaktør Fiona Godlee, medlem af Europa-parlamentet Margrete Auken, som har gjort meget for at gøre data tilgængelige for forskerne, psykiater David Healy, der er højt respekteret som en af verdens førende eksperter på psykofarmaka, og verdens mest citerede forsker på sundhedsområdet, John Ioannidis fra Stanford University.

Det fremgår af korrespondancen, vi har fået aktindsigt i, at ministeriet og Rigshospitalet har arbejdet tæt sammen i sagen og med Wilson, hvorimod jeg ikke er blevet hørt, selvom det er veldokumenteret, at Wilson ikke altid giver et fuldstændigt og korrekt billede, hvilket jeg havde advaret Rigshospitalet om og giver eksempler på i mit partshøringssvar. Wilson har forlangt, at jeg ikke længere må arbejde i Cochrane-centret, og ministeriet og Rigshospitalet har fjernet ham, selvom jeg ifølge Cochranes regler godt kan arbejde videre som klinikchef eller som almindelig overlæge. Det er aldeles uhørt, at en person på den måde blander sig i et andet lands interne forhold, ovenikøbet i modstrid med reglerne.

Ministeriet har et betydeligt medansvar for, at det er kommet så vidt, idet ministeriet meddelte Rigshospitalet den 12. oktober, at man tilbageholdt udbetalingen af finanslovsbevillingen til de fem danske Cochrane-grupper, indtil Rigshospitalet havde skabt det fornødne grundlag for overholdelse af forudsætningerne i anmærkningsteksten, herunder sikring af, at centret er en del af det internationale Cochrane-samarbejde.

Gennem aktindsigten har vi for nylig erfaret, at ministeriet og Rigshospitalet siden den 1. oktober via emails fra Wilson har været fuldt vidende om, at centret hele tiden har været en del af Cochrane. Denne viden har ministeriet og Rigshospitalet imidlertid holdt for sig selv. På et møde med mit personale den 5. november,

hvor Jørgensen prøvede at forklare, hvorfor jeg skulle fyres, hvilket personalet ikke forstod noget af, gav han således fortsat udtryk for, at centeret ikke var en del af Cochrane.

Den 28. september forsøgte jeg at melde centret ud af Cochrane-samarbejdet, fordi jeg opdagede via en journalist, at Wilsons stab havde ændret vores hjemmeside bag vores ryg; havde frataget os vore administratorrettigheder uden at informere os; havde slettet mig blandt medarbejderne, selvom jeg fortsat var ansat; og havde lagt en urigtig og dybt ærekrænkende udtalelse fra bestyrelsen om mig op på forsiden.

Jeg handlede i god tro, da jeg forsøgte at udmelde centret, idet Rigshospitalet altid har lagt vægt på, at hospitalet kun er husvært for os, og ikke vil blande sig i mine dispositioner, og jeg kunne ikke se i anmærkningerne til finansloven, at det var et krav, at vi skulle være med i Cochrane-samarbejdet. Senere gik det op for mig, at udmeldelsen aldrig blev effektueret, fordi Wilson ikke godkendte det.

Mit personale har været meget bange for at miste deres job, og er det fortsat, fordi finanslovsbevillingen tilbageholdes. Ministeriet og Rigshospitalet har skabt stor og unødigt utryghed blandt omkring 50 ansatte gennem to måneder ved, i modstrid med kendsgerningerne, at give omverdenen det indtryk, at betingelserne for udbetaling af bevillingen ikke var opfyldt. Det har intet at gøre med, om jeg fortsat arbejder i centret, fordi centrets vicedirektør skal varetage de Cochrane-relaterede opgaver, hvis jeg ikke kan eller må. Det ser ud til, at ministeriet og Rigshospitalet har taget alle midler i brug for at tilgodese Wilsons utilstedelige krav om, at jeg skulle fyres, også selvom det gik ud over 50 medarbejdere.

Min situation er resultatet af en magtkamp mellem to fløje. Den ene fløj ledes af Wilson, som går ind for, at alle i Cochrane skal tale med samme stemme; han er imod åbne videnskabelige debatter om kvaliteten og pålideligheden af konkrete Cochrane-oversigter; han lægger mere vægt på "brand", "our product" og "business" end på, at videnskaben er korrekt; og tillader økonomiske interessekonflikter i relation til medicinalindustrien.

Den anden fløj ønsker at føre Cochrane tilbage til de oprindelige værdier: Fri videnskabelig debat; ingen økonomiske interessekonflikter for de forskere, der laver Cochrane-oversigter i relation til de firmaer, hvis produkter, de evaluerer; og åbenhed, transparens, demokrati og samarbejde.

Som valgt medlem af Cochrane-bestyrelsen (med det største antal personlige stemmer af samtlige 11 kandidater, trods det forhold, at jeg var den eneste, der i mit valgoplæg kritiserede Cochrane-ledelsen), gjorde jeg mit bedste for at ændre på forholdene.

Trods stor opbakning, tabte jeg magtkampen. Hvis det er af den grund, sundhedsvæsenet vil fyre mig, støtter Danmark Cochranes nye linje om ensretning, manglende videnskabelige debatter og for tætte relationer til medicinalindustrien, hvilket dybest set vil gøre Cochrane overflødig.

Jeg har foreslået, at centret ændrer status til et center for evidensbaseret medicin, ligesom flere andre Cochrane-centre er i gang med, fordi det ville være til større gavn for Danmark end at være medlem af en Cochrane-organisation, som ikke lever op til sine erklærede værdier.

Det tager mange år at bygge et succesrigt forskningscenter op, men kun et øjeblik at ødelægge det ved en uklog administrativ beslutning. Enhver forskers mareridt er manglende forståelse og påskønnelse fra dem, der har den formelle magt. Det har ramt mig fuldt ud i Cochrane og er nu også ved at ramme mig i Danmark.

Sagen er principiel, idet den drejer sig om et af de tungeste områder i sundhedsvæsenet: gavnlige og skadelige virkninger af medicin og anden medicinsk teknologi. Hvis man så let kan skille sig af med ubekvemme personer og dermed deres forskning og deltagelse i den faglige debat, kan det få alvorlige følger både sundhedsmæssigt og økonomisk. Hvis Danmark støtter grundprincipperne i Cochrane om fri

videnskabelig debat og uafhængighed af medicinalindustrien, bør Danmark yde mig al mulig støtte i stedet for at fyre mig.

Danmark bør også overveje, om det er acceptabelt, at man i London i stadig større udstrækning ønsker at bestemme, hvad ministeriets bevilling skal bruges til, og endda ønsker at bestemme over, om folk ansat for andres penge, som ikke har gjort noget galt, skal fyres. Alle Cochrane-centre i verden, undtagen det britiske, er imod den stærke centralstyring af handlefriheden over midler, centrene selv har skaffet.

Hvis Rigshospitalet fyre mig, vil det resultere i følgende:

1. Alle bliver tabere, inkl. Rigshospitalet, ministeriet, Danmark og Cochrane. Psykiater David Healy fortalte under en forelæsning i 2000 på University of Toronto, at verdens bedst sælgende lægemiddel, en depressionsspil fra Eli Lilly, kan føre til selvmord. Eli Lilly var en stor donor for afdelingen, og Healy blev fyret. Denne skandale taler man om endnu, selvom det er 18 år siden. Det burde Rigshospitalet tænke over.
2. Den uro, der allerede er, vil øges betragteligt. Mange er vrede over den behandling, Cochrane udsatte mig for, og de ved godt, at det kommer fra Wilson, der kontrollerer alt, inklusive Cochrane-bestyrelsen, hvilket jeg selv har oplevet. Hvis det også lykkes for Wilson at få mig fyret, vil det få uoverskuelige konsekvenser. Folk i Cochrane er i forvejen nervøse for, hvad de kan blive udsat for, og mange vil melde deres centre eller grupper ud, når de ser, at Wilsons magt er nærmest ubegrænset.
3. Min advokat og jeg vil nøje vurdere grundlaget for en fyring med henblik på anlæggelse af erstatningsager mod Rigshospitalet for uberettiget fyring, og mod Cochrane for udbredelse af særdeles grove injurier, med økonomiske konsekvenser for mig. Dette ville skade Cochrane yderligere.
4. Ministeriet, Danmark og Rigshospitalet vil få en lidet attraktiv hovedrolle i de dokumentarudsendelser og bøger om videnskabelig frihed og skæbnen for whistleblowere, som allerede er under udarbejdelse. Det har i øvrigt vakt opsigt i udlandet, at man i Danmark ikke bliver genansat, selvom man vinder en sag om uberettiget fyring.

Da sagen har principiell betydning, har jeg i dag sendt kopi af mit partshøringssvar til Rigshospitalet til ministeren og til Foreningen af Speciallæger. Jeg har desuden sendt kopi af et brev fra min advokat, som indgår i mit høringssvar.

Dette er ikke kun en sag mellem Rigshospitalet og mig. Ministeriet har et betydeligt medansvar for den opståede situation. Verdens mest citerede forsker på sundhedsområdet har skrevet til ministeren, at han har tillid til, at hun ikke ønsker at være på den gale side af historien.